International Journal of Kannada Research
www.kannadajournal.com

ISSN: 2454–5813
IJKR 2019; 5(1): 34-36
© 2019 IJKR
www.kannadajournal.com
Received: 11-11-2018
Accepted: 14-12-2018

ಡಾ.ಕೆ.ಪ್ರಭು
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು
ಪುರಾತತ್ವ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಮಾನಸ ಗಂಗೋತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು,

Correspondence
ಡಾ.ಕೆ.ಪ್ರಭು
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು
ಪುರಾತತ್ವ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಮಾನಸ ಗಂಗೋತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು,

ಮಲ್ಲಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದ ಬಸವೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದ – ಒಂದು ಅವಲೋಕನ

ಡಾ.ಕೆ.ಪ್ರಭು

ಮಲ್ಲಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮವೂ ಹೊಳೆನರಸೀಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಿಂದ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ 3 ಕಿ.ಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಗ್ರಾಮದ ಪೂರ್ವ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಬಸವೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದು, ಇದೊಂದು ಶೈವ ಪಂಥದ ಏಕಕೂಟ ದೇವಾಲಯವಾಗಿದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಬಳಪದ ಕಲ್ಲನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗರ್ಭಗೃಹ, ಸುಕನಾಶಿ, ನವರಂಗ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ದೇವಾಲಯದ ಒಳ ಮತ್ತು ಹೊರ ಭಾಗಗಳು ಶಿಥಿಲಗೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರ ನೆರವಿನಿಂದ ಒಳಭಾಗದ ನೆಲಹಾಸು ಮತ್ತು ಬಿತ್ತಿ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಪುನರ್ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಗರ್ಭಗೃಹ

ಗರ್ಭಗೃಹವು 8 ಥ 8 ಅಡಿ ಸುತ್ತಳತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಚೌಕಕಾರವಾಗಿದೆ. ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಮೂಲ ಪಾಣಿ ಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಶಿವಲಿಂಗದ ಮುಕುಟದ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಐದು ತಲೆಯ ಸರ್ಪ ಹೆಡೆಯೆತ್ತಿರುವಂತೆ ತಾಮ್ರದಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶಿವಲಿಂಗದ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವಳಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಭಾವಳಿಯ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಿ ಸುರುಳಿಗಳ ಕೆತ್ತನೆ ಮತ್ತು ಕೀರ್ತಿ ಮುಖದ ಕೆತ್ತನೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಒಳಭಾಗದ ಬಿತ್ತಿ ಮತ್ತು ನೆಲಹಾಸು ಶಿಥಿಲಗೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರ ನೆರವಿನಿಂದ ಟೈಲ್ಸ್‌ನ್ನು ಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ಗರ್ಭಗೃಹದ ಮೇಲ್ಛಾವಣಿಯಲ್ಲಿ ಮನಮೋಹಕವಾದ ಅಲಂಕೃತಗೊಂಡಿರುವ ಭುವನೇಶ್ವರಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಗರ್ಭಗೃಹದ ದ್ವಾರಶಾಖೆಯನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕೆತ್ತನೆಗಳ ಅಲಂಕಾರದಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದು, ದ್ವಾರವು 2 ಅಡಿ ಅಗಲ 5 ಅಡಿ ಎತ್ತರವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ದ್ವಾರದ ಇಕ್ಕೆಲಗಳಲ್ಲಿ ಅಲಂಕೃತಗೊಂಡ ಸ್ತಂಭ ರೇಖೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಸ್ತಂಭ ರೇಖೆಯೂ ಪೀಠ, ದಿಂಡು, ತಡಿ, ಮಂಡಿ, ಆಧಾರ ಪೋತಿಕೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದರ ದ್ವಾರದ ಮೇಲ್ಭಾಗದ ಇಕ್ಕೆಲಗಳಲ್ಲಿ ಕಮಲದ ಮೊಗ್ಗನ್ನು ಇಳಿಬಿಡಲಾಗಿದೆ. ದ್ವಾರದ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಲಾಲಾಟ ಬಿಂಬವಿದ್ದು, ಇದರ ಮೇಲೆ ಸಮಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಶಿವನ ಶಿಲ್ಪವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸುಕನಾಶಿ

ಸುಕನಾಶಿಯು ಗರ್ಭಗುಡಿಯಷ್ಟೇ ಸುತ್ತಳತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಚೌಕಕಾರವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಮೂರ್ತಿ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಕಾಣಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರ ಮೇಲ್ಛಾವಣಿಯಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಕಾರದ ಭುವನೇಶ್ವರಿಯನ್ನು ಕೆತ್ತಲಾಗಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ ಪದ್ಮಪುಷ್ಪದ ದಳಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸುಕನಾಶಿಯ ದ್ವಾರಶಾಖೆಯು ಐದು ಪಟ್ಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಯಾವುದೇ ಅಲಂಕರಣ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ದ್ವಾರದ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಲಾಲಾಟ ಬಿಂಬವಿದ್ದು ಉಬ್ಬು ಶಿಲ್ಪಗಳ ಕೆತ್ತನೆ ಸರಳವಾಗಿದೆ. ಕಮಲದ ಮೊಗ್ಗನ್ನು ಇಳಿಬಿಟ್ಟಿರುವಂತೆ ದ್ವಾರದ ಇಕ್ಕೆಲಗಳಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಲಾಲಾಟ ಬಿಂಬದ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಪೋತವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಕಪೋತದ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಛಾವಣಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ.

ನವರಂಗ

ನವರಂಗವು 25 ಥ 25 ಅಡಿ ಉದ್ದಗಲವಾಗಿದ್ದು, ಚೌಕಕಾರವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ರಾಟೆಯ ಯಂತ್ರದ ಸಹಾಯದಿಂದ ತಯಾರಿಸಲಾಗಿರುವ ಹೊಯ್ಸಳ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿರುವ ಐದೂವರೆ ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ನಾಲ್ಕು 'ಶ್ರೀಕಾರ' ಕಂಭಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ನವರಂಗದ ಮೇಲ್ಚಾವಣಿಯ ಒಂಭತ್ತು ಅಂಕಣಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ವಿನ್ಯಾಸದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕೆತ್ತನೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತಗೊಂಡಿರುವ ಒಂಭತ್ತು ಭುವನೇಶ್ವರಿಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ನವರಂಗದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾಗಿ ಅಲಂಕೃತಗೊಂಡಿರುವ ನಂದಿಶಿಲ್ಪವನ್ನು ಗರ್ಭಗೃಹಕ್ಕೆ ಮುಖಮಾಡಿರುವಂತೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯದ ಬಿತ್ತಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತೆ ವರ್ಧಮಾನ ವಿನ್ಯಾಸದ ಅರೆಗಂಭಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಈ ಅರೆಗಂಭಗಳು ಸಹ ನಕ್ಷಾತ್ರಾರದ ಪೀಠ, ತಾವರೆಯ ಹೂವನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ ಇಟ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿರುವ ದಿಂಡು, ವೃತ್ತಕಾರದ ತಡಿ, ಮಂಡಿ, ಪೋತಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ನವರಂಗದ ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರ

ಪ್ರವೇಶ ದ್ವಾರವು ಐದು ಪಟ್ಟಿಕೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಈ ಪಟ್ಟಿಕೆಗಳ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ತಂಭ ರೇಖೆಯನ್ನು ಬಿತ್ತಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ದ್ವಾರದ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಲಾಲಾಟ ಕೆತ್ತನೆ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು, ಈ ದ್ವಾರಶಾಖೆ ಇಕ್ಕೆಲಗಳಲ್ಲಿ ಕಮಲದ ಮೊಗ್ಗನ್ನು ಇಳಿಬಿಟ್ಟಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಮಲದ ಮೊಗ್ಗು ಶಿಥಿಲಾವ್ಯಸ್ಥೆಯಿಂದ ನಾಶವಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಸ್ತಂಭಗಳು

ಈ ದೇವಾಲಯದ ಬಿತ್ತಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತೆ 6 ಅಡಿ ಎತ್ತರವಿರುವ ವರ್ಧಮಾನ ಶೈಲಿಯ ಭದ್ರಕ ಸ್ತಂಭಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಹಾಗೆಯೇ ನವರಂಗದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ಸಳ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ. ಐದೂವರೆ ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ವೃತ್ತಕಾರದ ಶ್ರೀಕಾರ ಕಂಬಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಂಬಗಳು ಚೌಕಕಾರದ ಪೀಠ, ದಿಂಡಿನ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಳೆ ಮತ್ತು ಘಂಟಾಕಾರ, ತಡಿ, ಮಂಡಿ ಮತ್ತು ಪೋತಿಕೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಭುವನೇಶ್ವರಿ

ಈ ದೇವಾಲಯದ ಗರ್ಭಗೃಹ ಸುಕನಾಶಿ ಮತ್ತು ನವರಂಗದ 8 ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಲಂಕೃತಗೊಂಡಿರುವ ಭುವನೇಶ್ವರಿ ಕೆತ್ತನೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಪಶ್ಚಿಮ ಭುವನೇಶ್ವರಿ

ಚೌಕಕಾರವಾಗಿದ್ದು ಇದರ ಸುತ್ತಲು ಬಳ್ಳಿ ಸುರುಳಿ ಕೆತ್ತನೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಮಧ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಎರಡು ವೃತ್ತದ ಪದ್ಮಪುಷ್ಪವನ್ನು ಬಿಡಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಮಲದ ಮೊಗ್ಗನ್ನು ಇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಚೌಕಕಾರದ ನಾಲ್ಕು ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಪದ್ಮ ದಳಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವಾಯುವ್ಯ ಭುವನೇಶ್ವರಿ

ಇದು ಸಹ ಎರಡು ಹಂತವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು, ಚೌಕಕಾರವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಮಧ್ಯದ ಚೌಕದಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ ಪದ್ಮ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಮೊಗ್ಗನ್ನು ಇಳಿಬಿಟ್ಟಿರುವಂತೆ ಬಿಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಉತ್ತರ ಭುವನೇಶ್ವರಿ

ಈ ಭುವನೇಶ್ವರಿಯು ಮೂರು ಸ್ತರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಎರಡನೇ ಸ್ತರದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವೃತ್ತದ ಪದ್ಮದಳಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೊಗ್ಗನ್ನು ಇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೂರನೇ ಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಎರಡು ವೃತ್ತಕಾರದ ಪದ್ಮಪುಷ್ಪವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಮೊಗ್ಗನ್ನು ಇಳಿಬಿಡಲಾಗಿದೆ.

ಈಶಾನ್ಯ ಭುವನೇಶ್ವರಿ

ಇದು ಉತ್ತರ ಭುವನೇಶ್ವರಿ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಐದು ಅರಳಿದ ಪದ್ಮಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಮಲದ ಮೊಗ್ಗನ್ನು ಇರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪೂರ್ವ ಭುವನೇಶ್ವರಿ

ಈ ಭುವನೇಶ್ವರಿಯ ಸುತ್ತಲು ಬಳ್ಳಿ ಸುರಳಿ, ಚಕ್ರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದ್ದು ಇದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂರು ವೃತ್ತಕಾರದ ದಳಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಇವುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಮಲದ ಮೊಗ್ಗನ್ನು ಇಡಲಾಗಿದೆ.

ಆಗ್ನೇಯ ಭುವನೇಶ್ವರಿ

ಎರಡು ಚೌಕಕಾರದ ಸ್ತರವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಎರಡನೇ ಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ ಪದ್ಮ ಪುಷ್ಪವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೊಗ್ಗನ್ನು ಇರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ದಕ್ಷಿಣ ಮತ್ತು ನೈರುತ್ಯ ಭುವನೇಶ್ವರಿ

ಈ ಭುವನೇಶ್ವರಿಗಳು ಒಂದೇ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನೊಂದಿದ್ದು, ಇವುಗಳು 8 ಚಿಕ್ಕದಾದ ಅರಳಿದ ಪದ್ಮಪುಷ್ಪವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದ್ದು, ಇದರ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಎರಡು ವೃತ್ತಕಾರದ ದಳಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೊಗ್ಗನ್ನು ಇಳಿಬಿಡಲಾಗಿದೆ.

ಮಧ್ಯದ ಭುವನೇಶ್ವರಿ

ಈ ದೇವಾಲಯದ ನವರಂಗದ ಮಧ್ಯದ ಅಂಕಣದ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬೃಹತಾಕಾರದ ಹೆಚ್ಚು ಅಲಂಕರಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಕ್ಷಾತ್ರಾಕಾರದ ಭುವನೇಶ್ವರಿ ಕೆತ್ತನೆ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಈ ಭುವನೇಶ್ವರಿ ನಾಲ್ಕು ವೃತ್ತಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವೃತ್ತವೂ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಒಳಹೋದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವೃತ್ತದಲ್ಲಿಯೂ ವಿವಿಧ ವಿನ್ಯಾಸದ ಬಳ್ಳಿ ಸುರುಳಿಗಳು ಮತ್ತು ಪದ್ಮ ದಳಗಳ ಕೆತ್ತನೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಅದಿಷ್ಠಾನ

ಈ ದೇವಾಲಯದ ಅದಿಷ್ಠಾನವು ನಕ್ಷತ್ರಕಾರವಾಗಿದ್ದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಶಿಥಿಲಾವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಈ ಕಳಶಬಂಧ ಅಧಿಷ್ಠಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಉಪನ, ಜಗತಿ, ಕುಮುದ, ಗಳ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಅದಿಷ್ಠಾನವನ್ನು ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಸರಿದಂತೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬಿತ್ತಿ

ಈ ದೇವಾಲಯದ ಹೊರಬಿತ್ತಿಯನ್ನು ಕಲ್ಲು ಚಪ್ಪಡಿಗಳಿಂದ ಜೋಡಿಸಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಆದರೆ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಶಿಥಿಲಾವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಬಿತ್ತಿಯ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಬ್ರಹ್ಮಕಾಂತ ವಿನ್ಯಾಸದ ಬಿತ್ತಿಪಾದ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.[38] ಈ ಬ್ರಹ್ಮಕಾಂತ ಅರೆಗಂಭಗಳ ಮಧ್ಯ ಒಂದು, ಎರಡು ವೃತ್ತಗಳ ಅರಳಿದ ಪದ್ಮಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದ್ದು, ಇದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಮಲದ ಮೊಗ್ಗನ್ನು ಇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ವರ್ಧಮಾನ ವಿನ್ಯಾಸದ

ಭದ್ರಕ ಸ್ತಂಭಗಳು ಸಹ ಬಿತ್ತಿಗೆ ಹೊದಿಕೆ ಆಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಭದ್ರಕ ಸ್ತಂಭಗಳು ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಕಾಂತ ಅರೆಗಂಭಗಳು ಪೀಠ, ದಿಂಡು, ಕುಂಬ, ತಡಿ, ಮಂಡಿ, ಪೋತಿಕೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣವು ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಪೋತವನ್ನು ಅನಂತರ ಹಾರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ

ಶಿಖರ

ದೇವಾಲಯದ ಈ ಬಸವೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದ ಗರ್ಭಗೃಹದ ಮೇಲ್ಛಾವಣಿಯಲ್ಲಿ 10 ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಪರ್ವತ ವಿನ್ಯಾಸದ ಶಿಖರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದು, ಇದರ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಶೈವ ಸ್ತ್ರೀ, ಪುರುಷ ಶಿಲ್ಪಗಳ ಕೆತ್ತನೆ ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲ. ಇದರ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಳಶವನ್ನು ಇರಿಸಲಾಗಿದೆ

ಈ ಗ್ರಾಮದ ಪ್ರಧಾನ ದೇವಾಲಯದ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೂರುವರೆ ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ವೀರಗಲ್ಲನ್ನು ದೇವಾಲಯದ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಮುಖಮಾಡಿರುವಂತೆ ಅಲಂಕೃತಗೊಂಡ ನಂದಿ ಶಿಲ್ಪವನ್ನು ಕೂರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಗ್ರಾಮದ ಬಸವೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೊಯ್ಸಳ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿದೆ ಇದರ ರಕ್ಷಣೆಯಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನಗಮನವನ್ನು ಹರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯವು ಶಿಥಿಲಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಲುಪಿದರೂ ಸಹ ಹೊಯ್ಸಳ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿರುವ ಆಕರ್ಷಿತ ದೇವಾಲಯವಾಗಿದ್ದು ಅಂದಿನ ಸಮಾಜದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತುರಾಜರ ಕಲಾಭಿರುಚಿಯ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಪ್ರಮುಖ ದೇವಾಲಯವಾಗಿದೆ.

ಮಲ್ಲಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ ಬಸವೇಶ್ವರದೇವಾಲಯ

ಗರ್ಭಗೃಹ

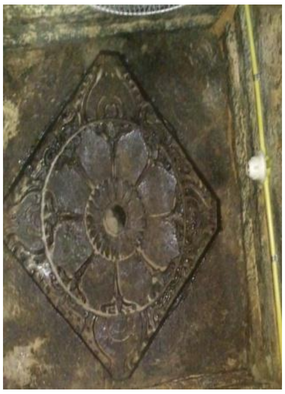
ಭುವನೇಶ್ವರಿ

ನವರಂಗದ ಸ್ತಂಭಗಳು

ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು

1. ಡಾ.ಆರ್.ಗೋಪಾಲ್ – ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ (ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಮೈಸೂರು–2010)
2. ಕನ್ನಡ ವಿಷಯ ವಿಶ್ವಕೋಶ – ಸಂಪುಟ–14, (ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, 2004)
3. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ – ಶಾಸನಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು, ಸಂಪುಟ–1, ಬೆಂಗಳೂರು, 1976.
4. ಎಪಿಗ್ರಾಫಿಯಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಪುಟ–8, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, 1984.
5. ಒಟಿಟಿಣಚಿಟ ಡಿಜಠಿಂಡಿಣ ಂಜ ಣಜ ಟಥಿಂಡಿಜ ಂಡಿಛಿಜಚಿಂಟಂರುಛಿಚಿಟ ಆಜಂಚಿಡಿಣಟಜಚಿಣ – 1933